

Dorota Niespodziewańska-Mierzyńska

Oddział Nefrologii i Nadciśnienia Tętniczego, Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Lublinie

Przypadek kliniczny 11

Zastosowanie potrójnego leku złożonego (perindopril z arginina + indapamid + amlodypina) u pacjenta z nadciśnieniem tętniczym i miażdżycą

Nadciśnienie Tętnicze w Praktyce 2015, tom 1, nr 2, strony: 132–134

Wstęp

Nadciśnienie tętnicze jest najważniejszym czynnikiem ryzyka przedwczesnych zgonów na świecie, wykazuje liniową korelację ze śmiertelnością i zapadalnością na choroby układu krążenia. Rozpowszechnienie nadciśnienia w Polsce wzrosło w ciągu ostatnich lat do 32%, szacuje się, że do 2035 roku liczba chorujących pacjentów zwiększy się o połowę. Współczesna terapia hipotensyjna powinna być dobrze tolerowana i akceptowana przez pacjentów, a wprowadzenie do leczenia preparatów złożonych (w tym trójskładnikowych) jest bardzo cenną opcją terapeutyczną.

Opis przypadku

Pacjent lat 69, mężczyzna, rencista, z nadciśnieniem od 15 lat, po udarze niedokrwiennym mózgu (7 lat temu), został przyjęty do Oddziału Nefrologii i Nadciśnienia Tętniczego z powodu niedostatecznej kontroli ciśnienia tętniczego (BP, *blood pressure*) od około 2 miesięcy, pomimo stosowanego leczenia hipotensyjnego (w pomiarach domowych BP 155–175/65–70 mm Hg).

Adres do korespondencji: Dorota Niespodziewańska-Mierzyńska
Oddział Nefrologii i Nadciśnienia Tętniczego, Wojewódzki Szpital
Specjalistyczny im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Lublinie
Al. Kraśnicka 100, 20–718 Lublin
tel. +48501427317
e-mail: mierzynskad@gmail.com

 Copyright © 2015 Via Medica, ISSN 1428–5851

Chory chodzący, w pełnym, logicznym kontakcie (skargi na zaburzenia pamięci i koncentracji), z niewielkim niedowładem w zakresie lewej kończyny górnej. Zgłasza częste bóle głowy w okolicy potylicznej, uczucie marnięcia i okresowego mrowienia w zakresie kończyn dolnych. W teście marszowym pokonuje bez chromania przestankowego odległość powyżej 200 m (okres IIb wg skali Fontainea, 1. klasa wg Rutheforda) [1].

W badaniu przedmiotowym stwierdzono otyłość [wskaźnik masy ciała (BMI, *body mass index*) 33 kg/m²] o charakterze otyłości brzusznej, obwód talii (WC, *waist circumference*) 110 cm. Akcja serca miarowa 80/min. Ciśnienie tętnicze (średnia z trzech pomiarów): 170/70 mm Hg w pozycji siedzącej, 175/75 mm Hg w pozycji stojącej, takie samo na obu kończynach górnych. Kończyny dolne bez obręzków; słabo wyczuwalne tętno na tętnicy grzbietowej stopy prawej. Tętno na tętnicach podkolanowych obustronnie wyczuwalne.

Pacjent choruje na nadciśnienie od 15 lat, BP zwykle osiągało wartości w przedziale 150–160/80–70 mm Hg. Siedem lat temu chory przeżył udar niedokrwienny, od dwóch lat występują dolegliwości związane z zaburzeniami miażdżycowymi w zakresie kończyn dolnych.

W automatycznym monitorowaniu BP metodą Holtera uzyskano następujące wyniki dotyczące średniej wartości ciśnienia:

- z doby 166,5/68,5 mm Hg;
- z godzin aktywności 173/72 mm Hg;

Tabela 1. Wyniki badań laboratoryjnych pacjenta

Parametr	Wynik	Norma
Hemoglobina	12,5	12–16 g/dl
Hematokryt	39,1	37–49%
Potas	4,8	3,5–5,1 mmol/l
Glukoza na czczo	89,0	70,0–110,0
Kreatynina	0,8	0,5–0,9 mg/dl
eGFR ml/min/1,73 m ²	64,42	> 60 ml/min/1,73 m ²
Kwas moczowy	5,9	2,5–5,7 mg/dl
Cholesterol całkowity	215	120,0–200,0 mg/dl
Cholesterol HDL	28	35,0–80,0 mg/dl
Cholesterol LDL	158	< 135,00 mg/dl
Trójglicerydy	165,0	35,0–150,0 mg/dl
AST	12	5–31 U/l
ALT	18	5–32 U/l
Analiza moczu	Białko 30/mg/dl, L-poj. wpraw.	

— z nocy 160/65 mm Hg (bez hipotonii ortostaticznej i poposiłkowej, *non dipper*).

Chory od prawie 50 lat pali papierosy (okresowo przerywał palenie lub ograniczał liczbę wypalanych papierosów). Obecnie pali około 10 papierosów dziennie. Dosala pokarmy, 2–3 razy w tygodniu wypija 0,5–1,0 litra piwa.

Pacjent pozostaje pod kontrolą Poradni Neurologicznej i Poradni Chorób Naczyni (tab. 1).

Badanie echokardiograficzne serca wykazało następujące parametry:

- frakcja wyrzutowa lewej komory (LVEF, *left ventricular ejection fraction*) 58%;
- cechy przerostu lewej komory (LV, *left ventricular*): grubość przegrody międzykomorowej 14 mm, grubość ściany tylnej 13 mm;
- bez odcinkowych zaburzeń kurczliwości;
- wskaźnik masy LV 128 g/m²;
- względna grubość ściany LV 0,57.

Badanie dna oka wykazało zmiany o charakterze angiopatii nadciśnieniowej II stopnia według Keitha i Wegenera [2].

Dostarczone przez chorego badanie dopplerowskie tętnic szyjnych metodą duplex uwidocznilo tętnice szyjne i kręgowę z przyściennymi zmianami miażdżycowymi, pogrubienie intima media do 1,1 mm, prawidłowy przepływ w tętnicach szyjnych oraz kręgowych.

Wskaźnik kostkowo-ramienny (ABI, *ankle-brachial index*) wynosił 0,7.

Badanie dopplerowskie tętnic nerkowych metodą duplex uwidocznilo tętnice nerkowe bez cech prze-

wężenia, przepływy wewnątrznerkowe symetryczne, prawidłowe.

Chory jest leczony farmakologicznie z powodu nadciśnienia od ponad 10 lat, w przeszłości stosował Enarenal, Nitrendypinę, Hydrochlorothiazyd. Od dwóch lat przyjmuje: Losartan 50 mg 1 × dziennie, Nitrendypinę 2 × 20 mg, kwas acetylosalicylowy 75 mg, torasemid 1 × 5 mg rano, suplement potasu 10 mEqK 1 × dziennie, simwastatynę 20 mg/dobę. Pomimo stosowanego leczenia BP w pomiarach domowych wynosiło 165/75 mm Hg (średnia z 2 tygodniowego okresu pomiarów przed wizytą).

Zalecenia

W trakcie aktualnej wizyty zlecono modyfikację diety (ograniczenie kaloryczności, zwiększenie spożycia warzyw i owoców, ograniczenie spożycia czerwonego mięsa na rzecz białego, a zwłaszcza ryb, zwiększenie spożycia olejów roślinnych i odtłuszczonych produktów mlecznych). Pacjenta poinformowano o konieczności zmniejszenia spożycia soli (< 5 g/dzień) poprzez zaprzestanie dosalania potraw i dodawania soli w trakcie gotowania posiłków oraz unikanie produktów konserwowanych.

Zalecono stopniowe zmniejszanie i utrzymanie prawidłowej masy ciała. Poinformowano pacjenta o szkodliwości palenia papierosów oraz wydano skierowanie do Ośrodka Leczenia Uzależnień w celu podjęcia terapii antynikotynowej.

Zalecono systematyczne pomiary BP i prowadzenie dzienniczka pomiarów. Zmodyfikowano leczenie hipotensyjne: Triplixam 5 mg + 1,25 mg + 10 mg, simwastatynę zastąpiono atorwastatyną w dawce 40 mg.

W trakcie wizyty w Poradni Nadciśnienia Tętniczego (4 tygodnie po wypisaniu ze szpitala) wartości BP wynosiły 138/78 mm Hg, a w pomiarach domowych 129/70 mm Hg (średnia z tygodniowych pomiarów przed wizytą). Chory regularnie przyjmuje leki, nie odczuwa bólu głowy, schudł 2 kg, ograniczył dosalanie pokarmów, jak również palenie papierosów do 5 dziennie. W badaniach laboratoryjnych stwierdzono, że poziom cholesterolu frakcji LDL (*low density lipoprotein* — lipoproteiny o małej gęstości) obniżył się do wartości 58 mg/dl.

Komentarz

U pacjenta zastosowano preparat złożony: perindopril z arginina + indapamid + amlodypinę ze względu na:

- brak zadowalającej kontroli ciśnienia podczas dołączyczasowej terapii hipotensyjnej (docelowe BP

- u pacjentów z powikłaniami sercowymi po przebyłym udarze mózgu lub przemijającym napadzie niedokrwinnym wynosi $< 140/90$ mm Hg);
- potrzebę zastosowania prostego schematu lekowego poprawiającego *compliance*;
- zalecenie stosowania terapii opartej na diuretyku tiazydopodobnym z możliwością dodania inhibitora enzymu konwertującego angiotensynę (ACE-I, *angiotensin converting enzyme inhibitors* [badania PATS (*Post-stroke Antihypertensive Treatment Study*), PROGRESS (*Perindopril Protection Against Recurrent Stroke Study*), HYVET (*HYpertension in the Very Elderly Trial*)] lub na sartanach [3].

Ze względu na miażdżycę kończyn dolnych (leki pierwszego wyboru to dihydropirydynowe blokery kanału wapniowego oraz ACE-I) wybrano preparat zawierający w składzie amlodypinę [3].

Wdrożono też podstawowe elementy profilaktyki wtórnej (zmiana trybu życia, leczenie czynników ryzyka, leczenie antykoagulacyjne, stosowanie leków przeciwplatek, ewentualnie leczenie chirurgiczne zwężenia tętnic szyjnych) [4]. Obecność jawnej choroby układu sercowo-naczyniowego oraz powikłań narządowych u opisywanego chorego skłaniają do obowiązkowego zastosowania kwasu acetylosalicylowego, które nie powinno być uzależnione od stopnia kontroli BP. Intensyfikacja leczenia hipolipemizującego wynika z zalecenia uzyskania docelowych wartości LDL < 70 mg/dl [3].

Korzyści dla pacjenta są następujące:

- stosowanie wymienionego preparatu trójskładnikowego zapewnia choremu nowoczesne, skuteczne i bezpieczne leczenie nadciśnienia z uwzględnieniem współistniejących obciążeń zdrowotnych (indywidualizacja terapii);
- łatwe dawkowanie leku;
- dobra tolerancja leczenia;

- korzyści ekonomiczne (chory jednorazowo płaci za trzy nowoczesne, dobrze przebadane leki; oszczędności związane z zaprzestaniem palenia papierosów);
- poprawa kontroli ciśnienia tętniczego w ciągu całej doby (co zmniejsza ryzyko wystąpienia ponownego udaru).

Zastosowana terapia hipotensyjna oraz postępowanie nefarmakologiczne przyczynią się do wydłużenia życia oraz poprawy jego jakości.

Wnioski

1. Nadciśnienie tętnicze w wieku podeszłym najczęściej współistnieje z innymi schorzeniami układu sercowo-naczyniowego i istotnie zwiększa ryzyko sercowo-naczyniowe.
2. Podejście terapeutyczne powinno obejmować modyfikację stylu życia oraz zindywidualizowane leczenie farmakologiczne.
3. Stosowanie potrójnego leku złożonego (perindopril z arginina + indapamid + amlodypina) jest skuteczną i bezpieczną opcją terapeutyczną u pacjentów w wieku podeszłym ze współistniejącą miażdżycą i powikłaniami narządowymi nadciśnienia tętniczego.

Piśmiennictwo

1. Rutherford R.B., Baker J.D., Ernst C. i wsp. Recommended standards for reports dealing with lower extremity ischemia: Revised version. *J. Vasc. Surg.* 1997; 26: 517–538.
2. Downie L.E., Hodgson L.A., Dsylva C. i wsp. Hypertensive retinopathy: comparing the Keith-Wagener-Barker to a simplified classification. *J. Hypertens.* 2013; 31: 960–965.
3. Zasady postępowania w nadciśnieniu tętniczym — 2015. Wytyczne Polskiego Towarzystwa Nadciśnienia Tętniczego. *Nadciśnienie Tętnicze w Praktyce* 2015; 1: 1–70.
4. Szczeklik A. *Choroby wewnętrzne. Stan wiedzy na rok 2011.* Med. Prakt. Kraków 2011.